

Locuini'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolii nefrancate nu se voru
vini decâtu numai de la corespon-
denti regulari ai „Federatiunii”.
Articolii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 fl. „ „
Pre anulu intregu . . . 12 fl. „ „

Pentru Romanii:
pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplarin costă 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre patrariulu II. (apr.—iun.) 1869.

Incependu-se treiluniulu alu II. (apr.—iun.) a. c., rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevolésca a grabi cu prenumeratiunea pentru ca de o parte sè ne scimu orientà in privint'ia nrului esemplarielor ce vomu avè a tipari, éra de alta parte sè potemu incungiurà ori-ce neregularitate in speduirea diurnalului. Totu-deodata rogâmu pre acei p. t. domni, cari sunt in restantia cu pretulu de penumeratiune, sè nu intardie a-si rafu socotele, ca sè nu ni se mai adauga greutàtile si d'in acést'a parte.

Atragemu atentiunea on. publicu romanu la impregiurarea importanta, cà deschidindu-se diet'a in 20. apr. a. c., se voru aduce pre tapetu cestiuni mari, de interesu vitalu pote si pentru romani, si diurnalulu acestu-a nu va intardià a raportà câtu se pote de esactu despre ele, ca estu-modu on. publicu cestiuni sè aiba cunoscintia chiara despre actele parlamentului tierci.

Condiitiunile de prenumeratiune, remanu cele d'in fruntea diurnalului

Redactiunea.

Despre Resultatulu Alegeriloru.

Diariulu „Pesther Loyd“ incepe articolulu sèu mentiunatu de noi in Nr. tr. cu urmatori'a anecdota: „Presiedintele consiliului ministerialu d. conte Adrassy, spunendu-i-se multe unelte despre resultatulu alegeriloru, ar' fi facutu ingenios'a observare: E bine, d'apoi? in sesiunea trecuta partitulu nostru fusese ca omulu cu burta mare (folticosu) éra acum se intorce la dimensiunile ordinare a le unui trup sanetosu; atàta e totulu!“ Daca aceste cuvinte s'au dîsu intru adeveru sèu ba, nu scimu, dar' potemu afirmà cà de si ele se pretinde a fi ingeniose totu-si li lipsece simburele. — Impartesîmu momintele cele mai insemnate a le reflexiuniloru cari, d'in acestu incidentu Redactiunea diariului „P. L.“ le face cu privire la resultatulu alegeriloru: „Una multîme de barbati, cari d'in mai multe cause motivate nu voiàu a-si lasà sè li se védia faci'a desvelita, s'au ascunsu su mantéu'a guvernului si a partitei deachiane intindindu-o forte tare; n'au formatu inse una adeverata parte constitutiva d'in ace'a. Ei se aninàu de guvernulu presinte, tocmai precum s'au indatenatu a se aninà de veri-care guvern, fiindu cà nu se potu sustienè priu propri'a loru potere morala si prin simpatiele poporului, ci numai prin poterea esterna. De câte ori guvernulu au voitu a-si miscà man'a si pitiorulu in directiune liberala totu-de-un'a a debutu sè simtiésca pondulu acestei anature, care ingreunà sèu paralisa verice miscare, si in sesiunea dietei trecute de-si forte arare ori — nu a venitu la discussiune neci chiaru o singura cestiune de libertate, in carea ministerulu daca [voia] intru adeveru a fi liberalu, n'ar' fi avutu sè combata in sinulu propriei partite una multîme de antagonisti. Ministrulu justitiei, alu cultului si fiicare membru singuratecu alu cabinetului scie aretà multe casuri in privint'ia acést'a. . .

„Cu multa mai periculosa inse ni pare noe perspectiva, cà Andrassy in majoritatea de acum'a de 65 sèu 70 de voturi privesce dejà „dimensiunile in-

datenate ale unui corpu sanetosu.“ Pent' u cà in câtu suntemu cunoscatori de persóne si lucruri, una parte a majoritãtii, pre carea ministerulu cugeta a se basà in sesiunea venitoria, va constà numai d'in barbati, cari, fãra ce-va precugetare si critica, sunt indatenati a urmà totu-de-un'a pre cei de la potere, si despre majoritatea acést'a de o camdata numai atãtu-a se pote díce, cà in cestiunile de dreptu publicu va acceptà politic'a lui Deacu, carea totu de una data e si a guvernului. — Pusetiunea ce-si va luà majoritatea acést'a in diferite cestiuni de libertate, nu voimu a o desaprobà cu atãta resolutiune, precum se díce cà o ar fi facutu dlu ministru presiedinte.

„Unu diariu vienesu discutà in dílele trecute, cà „energi'a“ ministerului lui Andrassy va sta in ace'a, cà nou'a camera a reprezentantiloru, la casu candu acést'a s'ar' aretà intratabila, se va disolve numai de câtu. Acést'a inse la tóta intempliera e usioru de dîsu, inse greu de facutu. Pentru cà camerei celei disolvite trebue sè-i urmeze alt'a noua, si daca si acést'a camera noua s'ar' compune dupa legea electorala esistente si cu comitatele, precum sunt de presinte, atunci e siguru, cà ace'a nu numai cà nu ar' fi mai buna, ci cu multu mai rea, decâtu cum i-a fostu precedesorele sèu.

„Problem'a cea mai urgente, care va avè a o resolve ministerulu e: mai antãiu a reformà legea electorala, si dupa ace'a a resolve cestiunea comitateloru. E superfluu a vorbi despre efeptele legii nostre electorali. E una absurditate fãra parechia ca unu cersitoriu, pentru cà stramosii lui au participatu sub Arpadu la ocuparea tierci, sè aiba dreptu de alegere, pana candu unu comerciant, care solvesce contributiune mare, inse d'in intempliera nu e improcolatu, sè fia constrinsu a renunçià la dreptulu acestu-a. Conformu spiretului, in care au decursu alegerile d'in urma, manifestatu in clasele de josu ale poporatiunii, se nasce intrebarea, cà potè-se-va ore esoperà in privint'ia acést'a majoritatea receruta pentru realisarea unor mesure radicale. Sè luàmù cà partea acést'a a problemei e mai usiora. Cu multu mai grea e inse resolverea cestiunii comitateloru, si la acést'a va trebui sè slabésca forte tare „corpulu celu bine nutritu“ pentru care c. Andrassy e asiè de superbu. Fãra de fãa atacà câtu de putienu partit'a lui Deacu, se pote afirmà cu siguritate, cà in privint'ia cestiunii comitateloru partit'a acést'a n'are inca neci pana adi vre-unu programu staveritu si se pote cà ministerulu aici va cadè de nou in acea pusetiune grava, in carea s'a aflatu si in decursulu sesiunii trecute cu ocasiunea pertratãrii mai multoru cestiuni, vediendu-se adeca pusu intre alternativ'a: sèu a concede de a i-se modificà intentiunile sale adeveratu liberale si progresistice prin totu felulu de compromise, sèu a se espune perichului unei destramãri in propri'a partita.

„Trebuie se ni aducemu aminte, cà elemintele, caroru-a in diet'a trecuta li-s'au facutu concesioni pre cont'a adeveratului liberalismu, cu ocasiunea alegeriloru s'au aretatu impotenti.

„Ce a dîsu mai de parte dlu ministru presiedinte despre corpulu celu sanetosu — una sentintia, a carei chiaritate e inca forte problematica — numai atnci se va prefaca in adeveru, si numai atunci vomu crede in prosperarea ulterioara si in desvoltarea potinte a acestui corpu, candu acelu-a va fi respinsu de la sine materiele straine, cari i-strica numai suculu vitalu éra adeverat'a si duraver'a sanetate celu multu numai prin una inflare momentana i-o potu supleni.“

Observãrile nostre la aceste reflexiuni repetite si adause in Nr. de asta-di (6 apr.) a lu lui „P. L.“ le vomu face in nr. viit.

Senatulu imperialu.

(nu—nu.) Adi (6 mart.) se intrunescu senatulu imperialu, si va remanè intrunitu pana in 1 maiu. Cestiunile, ce are a le pertratà, sunt de mare importantia, si numai cu greu le va potè resolvì in tempu de una luna. Resultatele nu credemu sè fia tocmai multumitorie. Ce e dreptu, parlamentulu unguerescu inca resolvì, in câte-va díle, cestiuni mari, precum: a nationalitãtiloru, a uniunii Ardealului etc. inse cum? — Obieptele pertratãrii sunt: proieptulu de lege in

caus'a invetiamentului poporalu, reform'a sistemii contributiunii fonciare, proieptulu de lege in caus'a alegeriloru directe si resolutiunea dietei galitiane.

Despre resolutiunea galitiana va raportà succomisiunea esmisa in caus'a acést'a, si precum se afirmã, fãra a propune vre-unu modu pentru deslegarea cestiunii. Conformu sciriloru mai noue inse ministerulu d'in Vien'a nu va remanè pre terenulu negatiunii absolute fatia cu pretensiunile galitianiloru, este aplecatu a face nescari concessiuni in cerculu executivului, inse va asceptà decisiunile senatului imper. in causele apartienetorie cadrului legelativu. „Dzien. Pozn.“ vrè a scl, cà in cercurile respective s'ar' fi invoitu deja, ca limb'a polona sè fia oficiale la tribunalulu supremu, si cà numirea unui ministru polonu ar' fi primita in principiu.

La totu casulu conduit'a resoluta si energiosa a poloniloru nu va remanè fãra vre-unu resultat. Resistint'ia dloru d'in Vien'a, atãtu de impetrata mai nainte, incepù a se sferemà chiar' si fatia cu boemii.

Potè-va ore guvernulu si majoritatea parlamentului unguerescu infruntà inca in tempu mai indelungatu torentele neindestulirii poporalaru neindreptãtite d'in tiercele cislaitane? resistint'ia, energi'a anti-constitutiunale a stapaniloru dílei potè-va ore astupà — nu pentru totu-de-un'a ci chiar' si pre unu tempu mai scurtu — isvorulu pretinsuniloru juste si alu drepturiloru eterne ale natiuniloru adi victime suprematismului magiaru? — Apretiuimu mai multu ferietele, energi'a si vitalitatea aceloru popora decâtu sè cutediãmù a sustienè, cà èpoc'a suferintieloru va durà.

— Presiedinti'a ministeriale in Translaitani'a inca e vacanta de la repasirea princ. Carolu Auerspergu. Fratii ispanioli nu-si potu aflà rege ér' translaitanii nu si-potu prinde unu ministru primariu de domne-ajuta. Se vorbià de candidarea contelui Antonu Auerspergu; domnia-lui ce e dreptu candu erà june scrieà poesie frumosielle (sub numele Anastasiu Grün), inse ca diplomatulu inca n'a produsu capd'opere. O foia vienesa díceà, cà Austria ar' avè trebuintia mai multu de unu Bismarcku decâtu de unu altu Schiller.

O septemana cu verfu de la Crisiulu rapede, pana la Crisciorulu negru 13—21 fauru.*

Am statiunatu inadinsu cu septemana nostra cea cu verfu, pentru cà totu ce este cu verfu, prè incarcatu se presera in inbuldiél'a cea mare, si cine nu scie cumcà lun'a lui Martisioru precum in tota Ungaria, asiè si la noi a fostu luna de inbuldiéla, de agitatiune natiunala, încãtu ti-se pareà cà omenii si-perdu mintile.

III.

De cu séra de locu dupa conferintia se fece o miscare viua pre tote stradele mai de frunte ale Beiusiului; cetatieni, poporu d'in provincia si juni curgeàu cu totii la unu locu, unde strad'a de Orade e mai larga si mai frumosa, asiè pentru cà toti doriàu sè mai védia dupa atâte díle intunecose si o sera romanesca stralucitória.

La 6¹/₂ ore numai decâtu se resfira unu síru lungu de focu d'in flicarele a 100 de fache (tortie); erà o sera maretia, poporulu cantà hor'a unirei: „Ai se dãmù mana cu mana;“ music'a esecutà mersulu lui „Mihaiu Viteazulu“ si astu-feliu intre strigãri insufletite, „Sè traiésca Romanu“ „sè traesca Ionescu“ numai decâtu se postara in fruntea piatiei unde erà descalecatu óspele dílei.

Pre candu se liniscira tote, si numai eculu ni mai resunà in urechi, se redica d'in poporu unu cuventu ageru, o facia vesela cunoscuta inca d'in Rogosu, a dom. prot. sur. Damsia; si sprimendu i in terminii cei mai limpedi simtiulu stimei si alu iubirei braviloru Ceicani càtra scumpulu loru anteluptatoriu, pre care lu petrecura si in cerculu alegatoriu vecinu, ni-a diseratu despre principiile cele mari ale tempului modernu, despre libertate, frãtietate, egalitate, cum aceste ar' fi sè se combine intre romani mosneni si intre ungurii cuceritori, ca asiè patri'a comuna sè fia fericita; la mai multe pasuri a fostu intreruptu de vivate insufletite.

De locu dupa o pauza adanca intonã corulu

*) A se vedè nr. 24.

vocalu alu junimei studiose cantece natiunale, câte la unu „solo“ eramu de totu farmecati, basulu unui june d'in Arboros'a (Bucovin'a) la pasulu „vorbite scrieti romanesce pentru Ddieu“ ne inaltia in alu sieptelea ceriu.

Era-si unu altu momentu serbatorescu, pentru câ erã sê urmedie capulu lucrului, in midilocu, in rondu, unde vilfaiãu flamurele natiunale mai frumosu, se posteza unu advocatu june, fiu alu poporului d. Vasiliu Ignatu supranumitu „Codrescu“ si cu o vorbire clasica, despre virtutea cetatiansca, dede spresiunea cea mai adanca a simtiului de stima si recunoscintia alu tuturor cetatieniloru romani buni d'in Beiusiu si cercu, câtra barbatulu anteluptatoriu atãtu pre bancele dietali câtu si pre aren'a publica a jurnalisticiei romane independente; la mai multe pasuri resunãu vivate insufletite.

Acum de nou melodie natiunale, pana candu unu june ardeleanu (Tom'a Mosie) respicandu sentimentele junimei studiose cu unu sentiu ageru si voinicu, ni aduse in minte cumcã si noi am fostu ore-candu juni.

Acum era-si o linisce adunca si corulu intonã unu ocașionalu, la totu refrenulu „Sê traesca Ales. Romanu.“

Dupa vivate cutrietorie in urma apare intre festre mai afara o facia palida, cu tote aceste-a agera si vesela cu ochi ca fulgerulu, unu tipu care ni spune patimele seculare ale natiunei romane, — de cari o parte buna portã in inim'a sa, era cu surisulu sêu stoicu ne inbarbatã la constantia, câ-ci venitoriuu poporului romanu este scrisu in cartea vietiei; „Fratiloru Romani“ fusera cuvintele cele dulci de inceputu, si serbatoarea era in culme; lacrimi de bucuria curgeau d'in ochii poporului si a juniloru, câ-ci tribunulu vorbiã la inima; ca si candu esci in delirie, amesteci bucuria si intristare si desierti pocalulu pana in fundu, asiã erãmu incantati, numai câte la unu pasu, la unu „vivat Alesandru Romanu“ ni veniamu in ori, cetindu pre ceriulu noptii luminatu de foculu ardiatoriu: virtus romana rediviva; constantia in suferintie, caracterulu nepetatu, si credintia firma in venitoriu, au fostu acele trei simbole ale credeului natiunale, cari ni-leau comandatu dl. Romanu in adinsu.

Desceptate Romane, Drumu bunu, drumu bunu toba bate: si conductulu undulezã pre stradele de frunte ale Beiusulu luminatu. (Se intielege de sine câ cei ce se supera de câte ori are Romanulu serbatoarea pôte si foculu d'in vatra si-l'au stinsu, atãtu erãu de intunecati ser'a la 8 ore, nu sê aprinda inca si lumine.) Pana candu in urma retornandu la loculu plecarii, gramadira faciele in rogu si cu stindardele in mana, saltara g uru impregiuru: Roman'a si Calusierii. Serbatoarea intreaga a decursu in ordine esemplaria.

(Banchetulu). Dupa 9 ore, o sala frumoasa a casinei d'in locu erã luminata si intinsa cu mese, in frunte siedeau vatavii: Romanu, Vasileviciu si Damsi'a; in giuru si de alungulu advocati ca ploia, profesori ca norulu, si romanii cetatieni ca stegerii — (afara de Beusiani, oșpeti Ceicani si Zarandani toti romani verdi si unu unicu unguru agentu alu unei societ. de asec. d'in Pest'a, D. Szentiványi barbatu cultu cosmopolitu.)

Apoi se vedi si audi pre romanicandu li se deslega limb'a, pre romanii cari Domne! pucine sere vesele si natiunale mai au in vietia, atunci candu se incepu toastele, si nu vei uitã in veci. Dupa ce s'au inchinatu pentru cei de facia, dorulu a sburatu mai departe, au sburatu la fratii Ardeleni, la fratii d'in Romania, si la pucini confrati d'in Ungaria, — totu asiã de la 10—12 pana la 2 ore cu verfu.

La 19 februaru deminãtia, Romanu a rentornatu acasa la Pest'a, beusienii l'au petrecutu pana la scoborulu de Pocol'a; aici la despartire sub polele codriloru: mergi geniu in pace, sê fi tare ca stanca in lupta cu valurile dusmane, si natiunea romana va fi verde câ stegeariulu. — Meducu, dar' inim'a mio lasu la voi, fia-mi martoru ceriulu si codrii acesti-a adanci, cumcã sufletulu meu fia câtu de reci ventosele campiei unguresci (atigacitu-o) va bate in eternu pentru binele poporului romanu, — la revedere! 20—21 (faurariu) Hic Rhodus hic salta; se dice cum câ in lume la tote lucrurile inceputulu este mai greu; noi inse cu asta data nu sciamu deosebã ore ceea ce amu inceputu, sêu ceea ce vomu continua va sê fia mai cu greu? amu onoratu cu increderea noștra pre unu barbatu caruntu d'in altu comitatu, — nu pentru câ dora la noi in Biharia nu amu avẽ barbatu calificati — quantum satis — ci chiaru pentru câ de o parte se delaturãmu tote susceptibilitãtile personali locali, era de alta parte si mai vertosu, pentru ca sê redicãmu pre barbatulu acelu-a, pre carea fãra nici ovina l'a resturnatu ma-

ni'a politica a guvernului actualu, apoi a sierbitu statului cu credintia preste 30 ani, neintre-ruptu; (alt'a e la unu boieriu ungurescu, care se face comite pentru fala) — si a fire dimisu ca d'in spa-tele calului, cum s'a intemplatu si cu d. Piposiu, e unu lucru de totu consideraveru; de faceãu asiã ce-va fratii vecini zarandani, fia cu d. Piposiu ori cu d. Ionescu — onorandu-i cu increderea loru, de si erã mai cu cale, nu avẽ inse atãta insemnatate; câ-ci a fire alesu in comitatulu Zarandului — de si incre-dera in totu loculu si-are valorea s'a, — e numai lapte cu colacu, pentru câ la comitatu si comitetu sunt factorii principali singuri romanii, pre candu in Un-garia propria, si mai inad'insu in Biharia, unde in-tre 500 si mai bine de membri factori ai comitatu-lui, abiã vei anumerã 5—10 membri romani devo-tati, insemna cu totulu altu ce-va a isbuti in cutare cercu, cu unu romanu verde; deci asiã cu câtu e lupt'a mai grea si neegala, cu atãtu si triumfulu e mai cumpenitoriu.

Apoi cumcã lupt'a partitulu natiunale beusia-nu a fostu grea si neegala, se va lamuri si prin ur-matoriele giurștãri cu totulu cumpenitorie:

a) membrii comisiunei conscrietorie de 4 au fostu toti d'in partid'a lui Véghsó; ma unu-lu si consangeanu; asiã dara au conscrisu dupa cum li au venitu mai bine la socotãla, in Beiusiu pana si pre tãgani; in provincia d'in doue sate unguresci — Tarcaia-Fenisiu 158 — mai multi insi, de câtu d'in 20—30 comune romane, — fia-le nodu in consciintia, si pentru aducere aminte uniculu casu alu Meziadului, de unde au conscrisu pre patru insi, cu tote câ erãu calificati mai bine de 100 insi, si asiã mai incolo;

b) frundia si erba a statu sub despu-setiunea celoru de la putere, nu ne scãrbim-u cu personalitãti, câ ni-su odiose.

Nu potemu inse sê percurgemu fãra a intrebã cu Euripide pre unii romani redicati pre umerii poporului, saturati cu prescura sacra, pentru ce sun-teti atãtu de catraniti? dubiti si ploiatu? O miser Oresta, quid morbi te perdit? si in tota in-templarea ni voru respunde: cu acela-si Oreste: Conscientia: sum enim mihi conscius de malis perpetratis; pre voi cari cu idr'a con-fesiionalismulu ati semenatu neghina in inim'a cea blanda a poporului romanu, pentru ca sê fiti cod'a unguiloru, pre voi cari ati pusu steaguri pre loca-siulu lui Ddieu, in turnulu besericeii, ca se insultati pre cei cari s'au redicatu d'in gunoiu; nu cum va se pote aplicã la voi si sentintia lui Plautu in Mi-lete:

At hoc me facinus miserum macerat
Meum cor corpusque cruciat.

c) Simburulu partidei lui Véghsó au fostu 300—400 unguri disciplinati, si 200—300 romani parte sedusi prin confesiionalismu, inse mai mare parte obligati, ori lui, ori consangeniloru si par-tisaniloru, câ-ci unguirii seiu bine sê alega instru-minte — si ce e mai momentosu partit'a intrãga a fostu grupata in Beiusiu si in apropiare de 1/2 sêu de 1 ora.

d) simburulu partidei natiunale au fostu ro-mani curati ca aurulu, la numeru intre 700—800 inse departati de centru, nedisciplinati, si de totu reulu necagiti;

e) pusunariulu dusmanu captusitu, pivnitiele pline;

f) era la romanii buni numai rabdarea.

Asiã erã constelatiunea cu 2—3 septamane mai nainte de alegere.

Candu inse se radica sorele in orisonu, negur'a se desface, si intunereculu pere; comitetulu centrale d'in Beiusiu, inpreuna cu comitetulu filiale d'in Cou, a incinsu armele dreptãtii, armele geniului timpului ale limbei si natiunalitãtei, si cu o activitate neobosita, au eluptatu invingerea morala de la 18. Martiu.

(Va urmã.)

„Bate-voiu pastorulu, si se va resipi turm'a!“

Conclusulu conferintiei intielegintiei romane, tienuta in 7 martiu a. c. in Mercurea, de a se abtienã de la alegerele de reprezentanti pentru diet'a d'in Pest'a, fũ una detoria morale si unu punctu de onore natiunale patrioteca pentru fie-care romanu.

Si acãsta detoria morale si simtiu de onore trebuiã sê fia cu atãtu mai viue si mai bine simtite, cu câtu adamanrile, amagirile, corumperile, promisiunile de munti de aur, si mai câte verdi si uscate, alusiunile la mancãri si beuturi, apoi carutiãtulu, erãu totu atãte ispite si curse atragãtorie de una parte; er' de alt'a amenitiãrile cu pedepse pecuniare de 5 fl. v. a. cu pierderea gratiei cutarui d. suprefectu, ba si cu incatusiare in fera erãu totu atãte spaima pentru omenii mai slabi la angeru, cu cari neamicii nostri politici se nisuiãu d'in respoteri sê paralizese statorirea conferintiei intielegin-tiei romane prin insu-si poporulu romanu; ca apoi sê pãta adauge cu trufia si despretiu câ „poporulu romanu mai mul-tu se increde in fiii boieriloru de câtu in intielegintia sa!“

Atari midiloce si mesuro atragãtorie de un'a parte si amenitiãtorie de alta parte, se pusera in cerculare si lucra-re pôte in tãta Transilvania, credu inse, câ necaiure intr'una maniera atãtu de barbara, brutala si compromitiãtorie-pentru constituitione si pentru unu comitatu, in care e capital'a tie-rei, ca in Jucuri.

Dreptu ace'a se recerea una resolutiune pronunziata, si taria de sufletu spre ale devingo.

Inainte cu câte-va dilo de 19. martiu a. c. diu'a aleg-rii de la Gelãu, d. suprefectu L. Kornis, venise in Ju-curi, si dede notariulu I. Mocianu (romanu dupa impregiu-rãri) despunerile necesare pentru conducerea carutiilor, si provisiunarea de mancãri si beuturi pentru alegatori, er' ju-diloru le impuse, ca sê nu-lu lase in scadere si rusine!?

Notariulu in urm'a acestei despusetii adunã la senã pre alegatorii d'in Juculu-de-josu 25—30 la numeru, si le fece cunoscute despusetiunile lasate de d. suprefectu, impu-nendu-le totu unadata sub amenitiãrea de pedepsa pecunia-ria cu 5 fl. v. a. ca sê ide parte la alegeri.

Nu cugetati inse, câ numerulu de 25—30 ar' fi alega-tori dupa darea de 8 fl. v. a. câ in acestu casu ar' fi ferice de ei, ci unu privilegiu ticalosu de nobilu, remasu d'in con-stitutiunea feudala aristocrateca ante-martiale, apesatori'a tie-reniloru, a adeveratulu poporu alu tieriei!

Apoi judele comunale avisandu pre alegatori de nou pentru alegeri, deplinã lucrulu, adaugundu a amenitiã cu arestãri si incatusiãri.

Intre atari impregiurãri alegatorii neagitati de nimenu, numai de sine se dusera la paroculu loru spre a cere svatu, carele apoi le descoperi statorirea conferintiei romane de la Mercurea „de a nu luã parte la alegeri.“ Adause totu unadata, câ remanendu totu pana la unulu a casa, cu ace'a nu facu neci unu reu nimenui, si neci e cu svatu, sê se mestece in certele altoru-a, cari s'au compusu totu-de-un'a spre dauna si perirea Romaniloru.

La aceste vorbe alegatorii au dechiaratu, câ nu voru face si da de mintiuna statorirea conferintiei intielegintiei romane de la Mercurea, ci vorușta loculu uitandu pre unu momentu si nepasandu-le de amenitiãrile fisice.

Apoi alegatorii si-descoperise parerea de reu, câ pen-tru-ce paroculu loru d. Vasiliu Popescu, alesu de intie-legintia comitatulu Clusiu in adunarea de 4. martiu a. c. ca deputatu la conferintia de la Mercurea, a remasu acasa, si nu a potutu luã parte acolo; pentrucã ar' fi fostu unu felu de lauda pentru ei.

De inchiare s'a mai adausu: câ romanii Trnii in diet'a de la Pest'a fure numai obieptu de batujocura si despretiu; candu cutare d. (M.) si-a luatu anim'a in denti, si avũ cug-giulu de vorbi romanesce, erãu se turbe de mania deputatu magiari; fũ avisatu si manatu la Bucuresoi; candu inse ni-se cere pung'a si sangele, suntemu trasi la Pest'a.

Impregiurãri aceste, ce diu! poporulu romanu trebue sê le scia, si cari apoi atinsera neplacutu pre alegatori!

Acoste s'au petrecutu inainte de 18 martiu a. c. diu' plecarei la Gelãu! Intr'acea inse pregatirile pentru conduc-rea carutiilor, si provisiunarea alegatoriloru cu mancãri si beuturi au cursu in mare, si totu-unadata s'a reslatitu faimã câ alegatorii d'in Jucuri voru fi tractati si saturati, precum neci una data la casele loru, cu prandiu in ospetari'a cea ma-re a Dlui Bacou d'in Jucu-de-josu, cu cina la Somesiu-satu, dejunu in Fenesiu-Sasescu, er' coron'a se va pune cu pran-diulu d'in Gelãu, afara de tote aceste voru fi dusi si readus domnesce!

Faim'a acãst'a ce e dreptu de una parte fũ atragãtorie pentru alegatori inse de alt'a desceptã intr'insii ore-si-car-neincredere, temere de cursa, ne potendu-si intipul, de unde e si pentru ce atãta omenia si prevenintia câtra ei, si de aci s'a nascutu intru ei unu resimtiu facia cu alegerele de sub intrebare, si incepara a presupune ce-va reu si insielatiuna.

Intr'ace'a amenitiãrile cu mediulãce fisice, arestãri, si globe se repetiãu intr'una.

Intre aceste ajungemu si diu'a de 18 martiu, candu de sujudele de cercu D. Ramanczay câtra amedia-di ajunse in Jucu-de-josu, si trase la curtea Dlui Bacou; numitulu sujudu de origine e romanu, inse renegatu; insemnu d'in capulu le-cului câ i s'ar' mai cuveni a petrece in institutulu n. . . lon-decãtu a siedã in scaunulu judecatorescu — plane ca roma-nu! apoi mai adaugu, câ stapanii nostri ar' face mai bine da-ca nu ni-ar' scote ochii; cu ast-felu de pome — cu renegãti-cã-ce ni vetama adunca sentiulu natiunale; mai bine magia-ri onesti, decãtu atari romani! — Dupa intrarea Dlui Ramanczay in satu, judele comunale cu juratii fece una rãta pri-satu si prin campu dupa alegatori, impunendu-le, câ nevoindu a veni, i-va legã pre toti pana la unulu!

Estu-modu s'a inceputu scandalulu constitutiunale.

Comun'a Jucu-de-josu dupa-ce alegatorii indereptãti la votu, au dechiaratu câ conformu statorirei conferintiei de la Mercurea se voru retienã de la alegeri, fu de parerea, e sê nu se tramãta neci reprezentante comunale cu votu coler-tivu d'in partea satulu Jucu-de-josu; judele inse paralizã vointia comunei, si dupace locuitoriuu desemnatu de el pentru a reprezentã comun'a, abdisã de esta onore, descoperindu inaintea parocului, câ elu nu va merge preste votu comunei, judele a destituitu d'in oficiu pre vice-judele com-unei Chimu Blaga, alu carui copilu chiar' trageã de mörte.

In dar' s'a escusatu bietulu omu, câ copilulu i trageã mörte. Escusa in locu sê fi temperatu mani'a judelei, a ageritu mai multu furi'a acelu-a, si judele porunci intre injur-ture juratiloru sê bata in fera scurte pre Chimu Blaga, ce-

si templă de locu, Blaga fii legatu in fera scurte fedelosiu cu manile la pocióre!

Intr'ace'a paroculu reintorsu de la economi'a de campu află pre alegatori adunati la porunc'a Dlui subjude Ramanczay in mediu-loculu satului; ei, indignati de maltratarea sentiului umanității, lu intempnara cu intrebarea cam infruntătoria: „Dle parinte! deca legea nu pöte piedepsi, precum ai disu D. Ta, precei ce nu voescu sê merge la Gelou, atunci cu ce dereptu judele a batutu in fera scurte pre Chimu Blaga?” — Paroculu atinsu aduncu de esta intrebare, respunde indignatu: „toti, câtî dîcu, cã dupa lege se potu pedepsi, mintiescu pana la unulu ori cine se fia acei-a, ér cu ce dereptu va fi legatu judele pre Blaga, va respunde elu la tempulu sêu!”

Si apoi vediendu umanitatea maltratata, rogatu de alegatori — cari precum spusera, cu D. subjude Ramanczay nu se potu intielege ca cu omu cu minte, pentrucã i-infruntã înainte de a-i ascultã — ca sê le descopere vointi'a loru de a nu merge la Gelou, s'a dusu cu ei dereptu in curte la D. subjude; alegatorii remasera afara in curte, ér' D. parocu intrã in lãntu, si salutandu pre toti Domnii, câtî erãu acolo, fii resalutatu de toti, numai D. subjude nu primi salutarea, si imbiatu de prefectulu curtii sediũ pre scaunu, apoi descoperi voia alegatorilor de a se retienê de la alegeri, standu nestramutati pre langa statorirea Conferintiei romane de la Merceura.

La obieptiunea cutarui Domnu, cã in mani'a si butulu acestei statoriri, poporul romanu totu-si va luã parte la alegeri, paroculu reapunse: „Ei bine! manatu, amenintiatu, corruptu amagitu, sedusu si batutu in fera, credu!” adause inse, cã si in atare casu, voru duce legatu numai trupulu pe poporul simplu, ér' spiritulu si sufletulu, carea e intielegenti'a poporului romanu, nu le voru duce neci legate; trupulu apoi fãra sufletu e unu cadavru mortu!

D. subjude intru intieptiunea sa (sêu mai bine nebuni'a si necultur'a sa) află de lucru nedemnu si detragatoriu personi sale de a respunde Dlui parocu, si intrandu mai tardiu judele, s'a induratu a nu pregetã a da respunsulu sêu celu umanu, dîcundu maniosu: „acum spune omeniloru, cã potu merge acasa, pentrucã acuma nu am lipsa de ei.”

Omenii inse stetera locului, asceptandu dupa paroculu loru, pentrucã judele le impartasî unu respunsu indoiosu; si apoi audiendu d' n gur'a parocului loru respunsulu umanu alu Dlui subjude, s'au reslatitu pre acasa multiamindu paroculu pentru bunetatea animei lui.

Dupa prandiu paroculu plecã cãtra Juculu-de susu la colegulu sêu N. C. de acolo, si in cale inaintea ospetariei dlui Bacou intempnã trei alegatori standu si asceptandu dupa carutie, iatrãndu in vorbe cu ei, paroculu dîse: „Ei, ce mai veni de cuventu sunteti, me fecerati sê me ducu cu voi la subjude, sê ve descoperu vointi'a vöstra de a nu merge la alegeri, si acum me faceti de mintiuna!” Duoi frati d'intro ei asinatî de neconsecinti'a loru, indata purcesera cãtra casa, remase si stete pre locu numai unulu, care se tieneã mai svãtösu in satu, asceptandu dupa carutie, cari si sosira intr'ace'a trei la numeru in locu de cele 10 conduse; pentrucã notariulu informatu, cã alegatorii d'in Jucu-de-josu nu se voru vinde pre sine, dede la despunere numai trei carutie, si aceste inca plecara göle neavendu pre cine sê duca d'intro 30 alegatori.

Acestu-a e statulu si decursulu adevveratu si obieptivu alu lucrului petrecutu in Jucu-de-josu in ajunulu alegerei de la Gelãu.

Acum judece veri-cine, fãra partenire, unde e aci retienere fortiatu cu puterea alegatorilor de la alegere, crim'al cese impunitu parociloru d'in Juculu-de-susu si de josu. Acolo, unde s'a intrebuintiatu numai mediulöce morale si oneste pentru retienere? sêu acolo, unde s'a intrebuintiatu mediulöce fisece, amagiri, adamãniri cu mancãri si beutere, carutiatu, si neajutandu aceste tote, se mai adausera amenintiãri cu pedepse pecuniarie de 5 fl. v. a. cu arestãri, ba ce e mai multu, si incatusiare factica, precum s'a templatu si petrecutu cu Blaga Chimu, alu carui copulu repausã intr'ace'a-si dî spre sêra, — notienendu scotela neci chiaru sentiului de umanitate, de care D. subjude se pareã a fi despoiatu, pentru ca sê fortieze mergerea si plecarea alegatoriloru d'in Jucu-de-josu la Gelãu! Contraria juxta se posita magis elucescunt!

In cãtu pentru maltratarea neumana si brutala a lui Blaga Chimu, D. subjude Ramanczay intrebatu de paroculu d'in Jucu-de-josu avũ nerusnarea sê i-replice, cum-cã judele scatescu, incatusiandu pre Blaga — a facutu-o cu totu dreptulu. Auditi?!

Cele pana aci inse fure numai preludiulu scenei tragicomice. Trebüã ca capetulu sê corespundia inceputului, ca acestu episod constitutiunalu sê nu fia mancu si detrunchiatu, ci deplenu in tôte pãrtile lui.

Aceste erãu destule pentru 18. martiu, lipsiã numai, ca pentru 19 mart. sê se plenêca dis'a romanesca cã „u nu e bunu arunca una piêtra in fantana, si siepte intiepti nu o potu scöte.”

D. subjude Ramanczay in trecerea sa prin Clusiu, s'a abatutu pre la crisme, ori ospeterie, nu sciũ; destulu atãtu, cã prin crisme, ori ospeterie, s'a laudatu, cã nu preste multu va aduce la puscãria (temutia) pre doi preuti romani, si fãim'a acest'a apoi s'a reslatitu prin Clusiu, cu futiã fulgerului; si apoi ajunsu in Gelãu a descoperitu dlui comite supremu (prefectu) cumcã abtineria alegatoriloru d'in Jucuri (de susu si de josu) au casinat-o preotii romani, si apoi mai adause alte calumnie si mintiuni, demne de autoriulu si urdtörulu loru, in urm'a caroru-a apoi D.

prefectu despuse cu graiu viu Dlui subjude, ca sê a restetze pe preotii romanesco d'in Jucuri, ca pre agitatori.

Mintiunile Dlui subjude, si fratelui sêu de cruce I. Mocianu, notariulu, se prinsera, si D. subjude sub respunderea sa precum s'a laudatu, subscriendu elu avisulu de arestu, in mani'a si butulu despunerei. ordenatiunei ministeriale, carea numai pre DD. vice-comiti i-indreptatiesce la atari mesure exceptiunali, in 19 martiu sêra la 7 öre fece preotiloru d'in Jucuri onörea neasceptata cu doi Gen-darmi.

Preotulu d'in Jucu-de-josu, care nu ajunsese a casa de la Valasutu, unde s'a fostu dusu, sê spedeze concursulu sêu pentru meruirea unei statuii profesoresci de la gimnasiulu de statu d'in Sabiniu, fii cautatu ca aculu. Ve puteti intipul trem'a si spaim'a muierei si copiiloru lui!

Dupa acea urmã arestarea parocului d'in Jucu-de-susu, Nicolau Cosma.

Intr'ace'a paroculu d'in Jucu-de-josu ajunsu a casa fii redicatu numai decãtu in numele legii si dusu d'in locuinti'a parociale, ne-iertandu-i-se neci celu putienu atãtu restempu, in cãtu se cineze!

Gendarmii, provocati de paroculu d'in Jucu-de-josu, ca sê i arete avisulu de arestu, respunsera, cã nu sunt detori; adausera totu una data, cã mai tardiu lu voru impartasî in Clusiu.

Totu atunci D. subjude de nou fece una röta cu juratii prin satu, si adunandu pre alegatori la sine, le impuse de nou amenintiandu-i cu brachiu militariu, ca sê plece numai decãtu, ca pre demanëtia sê fia totu pana la unulu in Gelãu. — Esceptiurea loru, cã nu potu plecã in capu de nöpte intunecösa, candu de asup'r'a curgeã ploia, ér' de de subtu e tina, fii respinsa ironice, cã deca nu li-au placutu a merge diu'a, in carutia placa-le acum nöptea pre diosu! Totu unadata pronunciã sentinti'a parocului d'in Jucu pre trei ani (de temutia?) si o publicã poporului?

Cu tote aceste, alegatorii se dusera pre la le sale, si nepasandu-le neci de draculu, neci de vod'a, se pusera la repausu.

Ér' parocii d'in Jucuri (de susu si de diosu) fure escortati in capu de nöpte in puscãria de la Clusiu, unde ajunsu la 3 öre dupa mediulu noptii, paroculu d'in Jucu de josu fece esceptiune in contr'a incortelarei loru cu pandurii, rogandu pe Domnulu subjude, ca neavendu in puscãria locu cuvenitu statului loru preotiescu, sê le permita pre onörea loru preotiesca, ca pana demanëtia sê-si conduca cortelu in cutare ospetaria onesta, candu apoi de sine se voru presentã.

Nu! a trecutu de a potê imblãndi pre Zapciu! si preotii romani, arestati, escortati in numele unui subjude, despartiti, si indosati in puscãria cu haiducii, au numeratu örele restante ale noptii, petrecundu in nesomnu si aducundu-si aminte de familiile remase in spaima si intristare!

Ei ce sê dîci? Ast'a fu una nöpte constitutiunale, intunecösa si lunga, ca si constitutiunea milenaria feudale aristocrateca, ale carei urme si plage fatale inca se vedu. Sub presiunea acestei constitutiuni milinaria feudale-aristocratece, consciinti'a de sine desparũ d'in pieptulu poporului romanu, si maltratatu de a purure dupa arbitragiu, se dedase la ascultarea sclavêscã,

A dou'a dî apoi vediuramu murii cei negri ai puscãriei, intre cari erãm inchisi, de nu poteãm miscã liberi, si omului i veni ore si-cum preste voia a i asemenã cu murii cei negri, inca nederemati deplinu, ai constitutiunei aristocratece ante-martiali, intre cari erãu tienti incatenati tierenii, adevveratulu poporu alu tieriei! Dîcu nederemati deplinu; pentru cã pielea de cane inca totu mai are trecere, de si e afumata, mancata de molie!?

Totu a dou'a dî 20 martiu ne surprinsera alegatorii d'in Jucu-de-josu, cari in mani'a si butulu poruncei date si impartasite loru de D. subjude, de a plecã in capu de nopte spre a potê ajunge pre demanëtia la Gelou, stetera pre locu, si apoi demanëtia plecara de sine, in locu de Gelãu, la Clusiu, unde ajunsu se imbiara ei de sine la puscãria, ca sê impartiesca sörtia si onörea cu preotii loru!

Arestulu tienti pana dupa prandiu, candu apoi preotii arestati fure ascultati.

Preotulu d'in Jucu-de-josu si-dede respunsulu romanesco, in trei cöle fracto, deduse istoriculu episodului constitutiunale, pretinse investigare formale in faci'a locului unde calumniatorii minciunosi si reutaciosi sê constãteze prin marturie oneste si demne de crediementu acusãrile neintemeiate, redicate contr'a preotiloru; pana atunci respinse de la sine cu indignatiune si despretiu calumniele si minciunile reutaciose, si neintemeiate; apoi pretinse confruntarea cu autorii si urdtörii aceluora; de inchiare fece esceptiune contr'a locului de arestare ca contr'a unui-a, ce fu deonestatoriu, detragatoriu si necuvenitu statului preotiescu, si o puse pre hartia.

Dupa aceste preotii fure pusi pre pecioru liberu, sub cuventulu de onöre, cã pre 23 martiu nu se voru departã d'in locuintiele loru, pre candu comisiunea investigãtoria va est in faci'a locului.

Reintorcerea loru acasa fii una dî de bucuria pentru poporeni loru.

Erã unu ce redicatoriu, atengea aduncu anemele.

Ér' pre 23 martiu veni comisiunea investigatoria in faci'a locului Jucu-de-josu in persönele DD. Paulu Matskãsy, jude primariu, Lud. Kornis, judele cercului, sub prefectulu, si Peterfy ca actuariu.

Preotii d'in Jucuri stetera tóta diu'a acasa, asceptandu, ca provocati, sê se presentetze spre confruntarea cu autorii si

urdtörii mintiuniloru tendentiose, si calumpniiloru nerusnate si neintemeiate,

Inse in daru! pentru cã on. comisiune, in locu sê fi ascultatu marturie oneste, si sê fi confruntatũ, tota diu'a a culesu si primitu mintiuni de prin crisma si utilie d'in gur'a jupanului Rãtz crismariulu curtii Domnului Bacou, care a condusu marturie mintiunöse, unulu, carele mai deuna dî jurase mintunosu inaintea Dlui suprefectu, altulu, carele fii prinsu in furtu, si alu treilea carele tóta diu'a si nöptea siedeã si beã in crisma la jupanulu Rãtz, trei la numeru, ca sê afie vin'a preotiloru.

Inse minunea minuniloru! Neci aceste trei marturie nu tienia in vorba pre jupanulu ospetariu Rãtz.

Vorb'a adeca erã, cã jupanulu Rãtz voia sê afie vin'a preotiloru cu marturie mentiunöse si false, ca si cum acesti-a ar' fii disu alegatoriloru, cã nu voru marturisii si cumenecã pre acei-a, cari voru merge la Gelãu!? Inse unde? candu? si inaintea cui? Marturiile conduse chiaru fecera de mentiuna pre jupanulu Rãtz, care stete cu calumnie si minciuni inaintea on. comisiuni.

Si asiã on. comisiune, dupace fece unu fiascu stralucitu cu culegerea si primirea minciuniloru de prin crisma si de pre utilia, s'a departatu in 24 mart. desu demanëtia.

Preotii inse nu voru sê lasa lucrulu intr'atãtu-a, pentru cã cu atare maltratare constitutiunale, precum si cu investigarea unilateralu nu potu fi multiumiti! — Lucru ominosu! in 1848. celu d'antãiu arestatu (in ajunulu invierii Dlui) romanu fii Micasiu Florianu d'in Jucu-de-josu si acum'a in 1869 totu d'in Jucu-de-josu totu in acelu ajunu!?

Datu Jucu-de-josu, 27 martiu 1869.

Teutianulu..

Sîmleulu Silvaniei, 25/3 1869.

Onor. Red.! Vinu de si cam tardiu a vi relatã despre alegerea deputatului, decursa in 16 si 17 mart. in cerculu elec. alu Sîmleului.

In ainte de terminulu defiptu pentru alegere, se formãra doua partite in acestu cercu alegatoriu, una de principiu partitei deachiane si alt'a opusetianaria, ambe si-aveã candidatulu sêu, pentru acarui reesire intrebuintiãu tôte midilöcele si apucaturele cortesiesci. Romanii respectivu intieleginti'a romana d'in acestu cercu alegatoriu la inceputu erã de totu indiferente, nu voia sê scia nimicu de alegere, nedandu vre-unu semn de activitate, asceptã consolidarea partiteloru contrarie.

La 5 mart. in urm'a unui apelu facutu intielegintiiei romane d'in acestu cercu alegatoriu de dd. Florianu Marcusiu si J. Maniu, intieleginti'a romana s'au intrunutu in numeru frumosu, la localitatea vicariala in Sîmleulu Silvaniei pentru o consvãtuire amicabila in privinti'a tientei Romaniloru facia cu alegerea prosima. In acestã adunare condusa de rvs. d. Demetriu Coroiãnu vicariulu Silvaniei, s'a staveritu; ca romanii d'in acestu cercu alegatoriu sê se consolideze pre langa unu candidatulu nationalu a carui reesire la inceputu se vedeã a fi verosimile. de ora-ce partit'a magiara erã desbinata in doua pãrti. — Acestã conferintia, dupa ce d. Fl. Marcusiu la a dou'a provocare, d'in caus'a impregiurãrilor sale familiare n'a voitu a primi candidatur'a, — a prochiãmatu cu unanimitate de candidatulu de deputatu pe d. vicariu Coroiãnu, care la dorinti'a comuna a si primitu candidatur'a, si partit'a romana cu 11 dle in ainte de alegere a inceputu a se consolidã (v'ati treditu cam tardiu. Revis.); inse amiciloru nostri inimici li-au succesu, prin frase amagitorie a seduce pre câtî va omeni cu caracteru debile si a i desbinã de corpulu nationalu; dar' foculu lamuresce aurulu si ventulu alege plév'a d'in grãu. — La alt'a ocaziune ni vomu cunöscere omenii.

La 16. mart. comisiunea alegatorie condusa de presiedintele sêu d. J. Lazar v.-comite primariu se infatisiã in midilöculu alegatoriloru. Apoi s'au propusu candidatii, d'in partea partitei deachiane fostulu ablegatu b. Adalbertu Banffy, d'in a opusetiunii Emericu Kabós, si in urma d'in partea romaniloru d. Demetriu Coroiãnu. Dupa aceea s'a inceputu votisarea; — rezultatulu in diu'a d'antãiu a fostu, cã b. Banffy a capetatu 613 voturi, Kabós 840 si d. vicariu 918 si asiã ne avendu neci unulu majoritatea absoluta a voturilor, intre Kabós si Coroiãnu s'a inceputu votisarea adou'a, care a duratu pana pre la 5 öre demanetia 18 mart.

Pre la 10—11 öre nöptea vediendu partit'a opusetiunii cã romanii sunt in majoritate si cã votantii sei s'au reslatitu pre la vetrele sale, miscã tote mediulöcele pentru a impedeã reesirea candidatulu romanu. Partit'a deachista a acursu intr'ajutorulu stangaciloru voindu sê reesa ori cine numai romanulu nu; apoi urmara apucaturele, amagirile seducatore, inbuldirile sgomotöse; toti luptãu cu micu cu mare pentru doborirea romanului, percureãu stradele intre strigatele cele mai triviali; „sê esa toti si celu de pre patulu mortii, cã-ci romanii sunt in majoritate!”

Pre la 2 öre dupa media-nöpte, unulu d'intro cei mai inflacarati deac., aredicandu-se pe trepte le unei salei mai innalte, s'adresã alegatoriloru partiteloru mag. dîcundu intre altele: „In momentulu presinte trebua sê incete ori-ce diferentie de partita! ca magiari, trebua sê sustienemu pe consangënuulu nostru fatia cu atare natiune care voiesce a sugrumã sãngele sãnatiunalitateã nostra! romanii sunt in majoritate, sê votãmu toti cu totii pentru candidatulu magiaru!” Aceste sunt cuvintele de frãtiate rostite de unu oficiantu in gur'a mare in ainta unui multimi de poporu aproape la 1600

de inși? Le însemnu aci pro memoria. — Noi ne uimim candu audim euventulu de frătatate d'in gur'a acelorua, cari ne numescu pe noi agitatori, conspiratori s. c. I. insulta si agităza chiar' candu ar' fi chiamati a colucă pentru mediulocearea hunei întielegeri in interesulu patriei comune. Cuvintele inspirate de cea mai pernicioasă inimicetia, aflăra resunetu in cătu respectivulu fu aredicatu pre umeri de poporu (mag.) si asiē si-continuo profesiunea de a preseră sementia urei si a dusmaniei in sinulu conatiuniloru sei contr'a cetătiuniloru colocuitori. Nu potu dīce alta decātu Dne! erta-i, că nu scie ce face. — Votantii romani una parte disciplinati prin preotii sei insuffetti pentru caus'a natiunale, venia la votare in cea mai frumoasă ordine, ceea-l-alta parte inse fu strivita de cortesii partitei contrarie; pe mai multi i au inbetatu sē nu pota votă, pre alții i-au imprasciatu, si pre căti-va i au sedusu de au votatu cu partid'a opusetiunaria, dar' multietimă spiretululu innascutu natiunii nostre, esti d'in urma abie s'au urcatu la unu numeru de 30 inși.

Votisarea s'a terminatu la 5 ore de demanētia; rezultatulu a fostu, că candidatulu partitei stange capetandu 1024 voturi, s'a alesu de deputatu contr'a candidatulu romanu care a capetatu 935 voturi.

In ainte d'a-mi inchiā raportulu am sē descoperu, cu dorere, că nu toti preotii romani d'in cerculu nostru si-au implenit detorintia ce o au fatia cu causele natiunale. Nu sciu: ore condusi de ce-va interesu meschinu, sēu de indiferentismu. In ambe casurile respectivii sunt de condamnati. De asta data li crutiāmu numele, si i conjurāmu, ca pre venitoriu sē corespunda chiamārii loru frumoase d'a fi lumin'a poporulu (d'in ale carui sudori traescu) conducundu-lu pre calea cea adeverata a intereselor sale natiunale, pentru cari întielegintia romana — preutimea si mirenii sunt respundietori consciintiei proprie si posterității.

Unu romanu.

Statutul besericeei catolice.

„Conferintia clerulu catolicu, a magnatiloru seculari si a deputatiloru dietali, tienuta la 1 octomvre 1868 in caus'a autonomiei besericeei catolice, decidiendu tienerea unei adunāri pregatitorie besericesci, pentru conchiamarea acelei-a s'au statoritu urmatoriu regulamentu electoralu:

I. Missiunea acestei adunāri pregatitorie va fi, elucrarea unui regulamentu ordinariu de alegere, conformu acestuia se va conchiamā adunarea pentru organizatiunea universității besericeei rom.-catolice. Membrii ei voru fi: episcopii catolici d'in tiēra, abatele primariu d'in muntele Martinu, si reprezentantii catolici, besericesci si seculari alesi dupā diecesele besericesci.

II. Fie-care diecesa besericesca tramite la adunare unu representantu besericescu; reprezentantii cat. seculari se voru alege in numerulu urmatoriu: in arci-dieces'a Strigoniului 8, in a Calocei 6, in a Agriei 6, in dieces'a Cenadului 6, in a Alba-Iuliei (rit. gr.) 5, in a Vesprimului 5, in a Muncaciului (de iritulu orientalu) 4, in a Vatiului, in a Cincibesericeiloru, in a Iaurinului, in a Sabariei, in a Nitrei, Casioviei si in a Transilvaniei cāte 4, in a Gherlei (de ritu-grec.) 6, in a Scopusului si in a Ternaviei cāte 4, in a Neoplantei, Eperiesului (de rit.-gr.), in Rosenau, Oradii-mari (rit. gr.) in dieces'a de Satumare, de Oradea-mare (rom.-cat.) si in a Logosului (rit.-gr.) cāte 3, in abati'a primaria d'in muntele Martinu 1, de toti: 103.

III. Dreptu de alegere are fie-care crestinu catolicu maiorenu, independente si care traescu dupa una maiestria cuviintiosa, si si-implinesce detorintiele sale facia cu besericea si scol'a; capace de a fi alesu e fie-care alegatoriu, care a trecut prestu 30 de ani, si scie ceti si scrie.

IV. Preutii si-alegu reprezentantele prin epistola — fie-care preutu apartienetoriu districtulu besericescu tramite eppulu una epistola sigilata, in carea scrie numele aceluia, pre care-lu voiesce de reprezentantele districtulu.

V. Representantii seculari se alegu dupa cercurile diaconali ale districtulu.

Respectivulu diaconu cerculu statorisce diu'a alegerii pentru fie-care parocia si incunosciētia pre respectivii despre acēst'a; dupa ace'a cercetēza parociele cerculu, conchiamă alegatorii comunitāti conserisi de parocu si de antistii catolici si informati pre deplinu despre alegerile tienende, si cu sucursulu antistiei catolice si a paroculu mediulocece a se candidā prin majoritatea voturiloru reprezentantii, in numerulu prescriu pentru respectivulu districtu besericescu.

VI. Alegerea se intempla sēu cu verb'a sēu in scrisu votandu fie-care in persona cu verb'a sēu inserisu

VII. Numele celoru alesi in cercuri se inducu in protocolu, care apoi suscriu de diaconu, parocu si de antistii comunali se susterne consistoriulu districtulu besericescu.

VIII. Eppulu sēu substitutulu lui predā protocoalele acēste si epistolele electorali ale parociloru unei comisiuni constatoria d'in 2 membri besericesci si 5 seculari, carea su presidiulu eppulu sēu sub a l u substitutulu sēu desface epistolele, confrunta protocoalele, numera voturile si anuncia rezultatulu.

IX. Eppulu diecesanu incunosciētia pre primatete tieroi despre rezultatulu alegeriloru, ēra acestu-a statorisce diu'a intrunirii si se ingrigēce ca la tempulu sēu cei alesi sē se conchiamē pre diu'a dēfta la loculu intrunirii, in Buda-Pest'a.

X. Presiedintele adunārii e primatete tieroi; vice-presiedintele si notarii unulu besericescu si altulu seculariu se alegu cu majoritatea voturiloru de adunarea constituita.

XI. Acestu regulamentu electoralu se va susterne Majest. sale ces. reg. apostolice, prin ministeriulu cultulu si alu instructiunii, pentru întărire, si dupa sanctionare se va execută numai de cătu.

Baia-mare, 2 apr. 1869.

Sunt corde delicate a caror'a atingere este fōrte neplecuta — precum sunt si lucruri ominose in viēti'a omulu, cari ar' dori a le sterge si d'in memoria — ne cum sē le mai svente inainte publiculu.

In nr. 33—218 alu „Federatiunei“ se publicase o corespondintia d'in Satumare icalita de cătra mai multi alegatori romani, in care mi-se cere desluciri: cā d'inco causa eu ca desemnatulu de deputatu alu romaniloru d'in cerculu Carasiului am repasitu si pentru ce am remasu in Lipou ne infatisiandume la loculu alegerei? s. a. l.

La intrebarea acēst'a sunt mai competenti a ve respunde Dni protopopi Catoca, Barburu, si preotii Lauranu, Emiliu si Gustavu Pele, Rezei si alti cu cari asceptaseramu in diu'a alegerei cu mare norebdare in Lipou*) de la 7—11 ore a m. sē ne sosesea vr'unu alegatoriu credintiosu; — in dar' amu asceptatu si sutele codreniloru garantate si apromise in Homorodu, si Ardudu — nici unu sufletu de alegatoriu nu s'a presintatu!!!

La 11 ore observandu cu cea mai adunca mahnire că poporulu intregu d'in 20—25 comune romane este trecut in castrele straine — si că preotimea este de totu parasita de cătra alegatori — ba mai multu, audiendu cu urechile nostre defaimandu si batjocurindu de obiēla standardele nostre natiunale, vediendu i imbetati de beutur'a strainiloru si urlandu in fati'a preotimei vivate profane. Ve intrebū Dloru raportori cā ce erā mai naturalu decātu a abdīce a repasi: ca nu cum-va preutimea credintiosa sē fie compromitata si sē devina si mai aspru blamata in ochii strainiloru fāra nici unu rezultat — inse pasulu acestu-a l'am facutu in cointielegere si ex consilio aceloru barbati demni cu cari eram adunatu in Lipou — ēr' nu d'in arbitragiulu meu precum ve place a me inculpā.

Asertiunea raportoriloru cā eu asiū fi svațuitu ba chiar' dupa repasirea mea asiū fi amenintiatu pe cine-va ca sē voteze pentru Petru sēu Pavelu, o respingu cu indignatiune si mi fie martori DD. Catoca, Lauranu, amendoi Pele, Rezei si alții in fatia cărora m'am declarat: cā dupa ce noi nu mai potemu reesi, nu ne remane altu ce-va decātu sē ne retragemu pentru cā participarea la alegere si mai alesu in favorulu stangei nici cā ne este permisu in sensulu otarierii conferintiei [de la Ardudu, — cum se pote cā Dnii raportori ignoreza protocolulu subsemnatu chiar' si de d'insi in Ardudu?

Mi se imputa cā nu m'am infatisiatu la loculu alegerii — de si nu eram mai departe de 400 de pasi de loculu alegerii; e dreptu cā fiindu disgustatu si scārbitu de demoralizarea si dejosirea alegatoriloru neavendu nici o placere a me espune inca si insultelorulu am remasu in societatea suspomenitorulu Domni in Lipou, si totu in societatea loru m'am reintorsu in 18 martiu dupa amēdi cătra Baia-mare.

Ēca Domniloru respunsulu meu sinceru la care me provocati; mi pare forte reu cā me siliti a face revolutiuni cari am doritu a le retacē pentru tot-de-un'a ca sē nu fimu espusi cutitulu criticeei aspre a strainiloru.

Ce se tiene de limbagiulu vatematoriu si nemeritatu alu corespondintiei Dvōstre, ne avendu vocatiune de a alunecā cu Dvostra pre terimulu polemiei, cu acesta ocaziune tacui — sunt convinsu deplinu cā voru respunde alții cari sunt prea bine informati, cā eu pentru onorea cerculu am aruncatu in cumpena totu, ba chiar' am rescatu si sanetatea.

Mi inchiāiu respunsulu cu dorirea ca in viitoriu sē si faca fie-care detorintia si in privintia desvoltārei poporulu forte negligeatu; — fāra desvoltarea convingerei, si fāra cunosciētia intereselor nostre natiunale poporulu nu se pote disciplina, si fāra disciplina se voru face tot-deuna fiascuri uriciose.

Alexandru Buda.

Varietāti.

*) (Directiunea generala a postelor si telegrafelor in Romania) incunosciētia cā conventiunea postală inchiata cu Austria se pune in vigore incependu de la 1-a aprile (20 mart., a. c.) Administratiunea romanescă va incepe in diu'a acēst'a tote operatiunile relative la transmissiunea de depesie, epistole, pachete, etc. pentru strainetate. Salutāmu acesta diu'a de trei ori fericita carea pre de o parte sterge pet'a desonoratoria de pre o tiēra, ēra de alta parte o scapa de o politia secreta straina ce fusese organizata in tote anghiurile ei. — Crēdemu cā guvernulu Romaniei va ingrigi cu scumpetate ca administratiunea romanescă sē fie mai regulata decātu fusese cea nemtiesca. Asta-di in 5 aprile, st. nou primiramu primele esemplarie a le diuarielor d'in Romania semnate cu timbrulu romanesc, pre care este profilulu bine-meritu alu Domnitorulu Carolu I. si inscriptiunea „Diece bani“ (4 cr. v. a.) ēra de pre stamp'a postei au disparutu gidano-nemtiesca pronunciare a numelu Capitalei „Bucharest“ carea se incubase in tota Europ'a si o vedemu inlocuita cu adeverat'a nu-

*) in departare de 400 de pasi de la loculu alegeroi.

mire „Bucuresci“ — subadaugandu-i-se si timpulu plecării postei „deminetia.“ Acestu rezultatu inca este de a se multimi ministeriulu natiunale alu lui Brateanu, carele intru tote au sciutu sē incun- giure cu gloriola numele Romaniei.

*) Ateneulu romanu (d'in Bucuresci) au reinnoitu in 17/29 martiu, a. c. buroulu sēu. Se alesera:

Presiedinte: D. Ioanu Eliade Radulescu; Vice-Presiedinti DD.: Vas. Ales. Urechia, profes. la facult. de litere in Bucuresci si P. Aurelianu, direct. scolei de la Panteleimonu; secretari: DD.: Garleanu, conservatoru alu bibliotecei natiunale si Constantin Robescu, profes. de istor. natur. la liceulu Mateiu-Basarabu; Cassieru: D. Ananescu, profes. de istor. natur. la liceulu St. Sava. „Steau'a Orient.“

*) (Patru-gemeni.) In comunitatea Ghimpatu, districtulu Vlasca (in Romania libera) una femeie cu numele Stanca nascu in 12 spre 13 fauru, patru copii (prunci) de sesulu femeescu deplinu constituiti. Mam'a si copiii sunt sanetosi. „Monitor. Rom.“

*) (Cani esilati!) Guvernulu turcescu au inceputu a esila si canii. Doi cani la Tulci'a latra pre strata chiar' precandu trecea pasi'a, acestu-a se infuria ast-felu in contra bestiiloru atātu de nepolite, cātu ordonā indata zapciiloru sēi (gindarmiloru) de a-i tramite in esiliu la Sacci'a (fiindu pecatu in rolegiunea mohamedana de a-i omori.) Deci trecandu vaporulu turcescu de la Tulci'a spre Sacci'a, servitorii pasiei dederu capitanulu cei doi cani condamnati pentru a-i transporta in esiliu in asta cetate, unde sosindu capitanulu le dede drumulu. „Aurora Dunării.“

*) (Schematismulu gimnasielor d'in Ungaria) este titulu cărții aparute sub redactiunea profesoriloru Antoniu Bartl si Ios. Felsmann. Schematismulu cuprinde consemnatiunea totoruru gimnasielor sup. si inf. — numerulu scolariloru si alte date relative la invetiamentu. Infatisiarea nu e preafavorabila pentru statulu culturei sub corona cea santa (Rusii'a inca se numesce santa) a stlui Stefanu. — Cartea acēst'a suplinesce o lacuna de multu sentita. Unulu d'entre autorii sēi, D. Bartl, vechiu amicu alu nostru inca d'in scolele mai innalte d'in Viena, este unu barbatu de cultura europeană, innaltiatu preste prejudetiele augustulu patriotismu egoisticu maghiaru si maghiaronu.

*) (Parastasu.) In 3 Aprile a. c. se tienu in besericea de Pecic'a parastasu pentru neuitatulu barbatu alu natiunii rom. fericitulu Giorgiu Pop'a fostulu comite supr. alu Ardului. La s. liturgia asistara a fara de poporeni d'in locu a mai multi întieleginti cari acursese d'in comunitātile vecine. Acestu actu de pietate face onore întielegintiei nostre si parulu carele scie apretiu meritele barbatiloru sēi.

*) (Scola de Domineca.) DD. Bart. Baiulescu preotu gr. or. si dr. Vasilie Glodariu profesoru gimnas. in Brasiecu de chisera una scola gratuita pentru junimea seraca d'in suburbiele Brasieului. In scol'a acēst'a se invetia a ceti, scrie a litere romane si besericesci, se dau cunosciētie elementaria trebuintiose pentru viēti'a sociale si religiosa. Salutāmu acēsta salutaria si patrioteca intreprindere.

*) Cetimu in una foia ung. cā in Segedinu in dfilete cute una legiune de hoti — 102 la numeru — ajunse in man'a dreptatii.

*) In Cornautiu in 15/27 ian. a. c. s'a datu unu concertu romanu in folosulu fundatiunii Pumnulene; rezultatulu 1242 fl. 8 cr. venitu curatu. Dupa foi'a societ. romane d'in Bucovina, fundatiunea Pumnulena se urca la fl. 3096 cr. in numerariu si fl. 150 in obligatiuni.

*) (Politica divortiale.) In Transilvania una muiere dupa una fericita viētia conjugale de 6 ani, s'a despartitu de barbatu d'in simplisim'a cauza, cā barbatulu sēu facea par in partid'a deacistoru, ēr' domnia-ei e adoratori'a pasiunata a opusetiunii. Numai inainte mes madames!

Sciri electrice.

Bucovaru, 3. aprile. In adunarea generala comunitāti gidanesci d'in Bucovaru-vechiu s'a decisu a se asterne dietei d'in Agramu una petitiune relativa la emanciparea gidaniloru d'in Croatia, si infintiarea unei scōle reali in Bucovaru.

Parisu, 3. aprile. Lavalette a primitu eri ministrulu Belgiei Frère Orban, ēra imperatulu la va primu adi. — Se dīce, cā imperatulu a tramita una epistola lui Forcade, in carea i gratulēza pentru vorbirea tienuta in camer'a legelativa.

Munichu, 3. aprile. Camer'a reprezentantiloru in locu de 4³/₄ milioane a primitu numai 1¹/₁₀ titlulu creditulu militaru extraordinariu de stat, a respinsu propunerea guvernulu relativa la negociarea cu confederatiunea de nordu pentru staveria unu calibru egal.

Bucuresci, 4. aprile. La alegerile colegiulu I. a invinsu partid'a guvernamentală. In Bucuresci s'a alesu ministrulu-presiedinte Ghic'a. Mane se incepu alegerile in colegiulu II.

Parisu, 4. aprile. „Etendard“ demintiesce ca reea, cā in Cherburg s'ar' fi intreprinsu pregatiri resbelu.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALEXANDRU ROMANU.